

Українські словники лінгвокультурологічного спрямування: засади укладання, структура словникових статей

Збірник наукових праць «Лексикографічний бюлетень», 2023, 32

УДК 811.161.2'374

САМОЙЛОВА І. А., кандидат філологічних наук, старший науковий співробітник відділу лексикології, лексикографії та структурно-математичної лінгвістики, Інститут української мови НАН України, вул. М. Грушевського, 4, м. Київ, 01001

e-mail: irysamojlova@ukr.net

0000-0002-4253-0080

Рубрика: Лексикологія, фразеологія та лексикографія: теорія та практика

Мова статті: українська

Анотація

У статті розглянуто опис слів – власних і загальних назв у двох словниках лінгвокультурологічного спрямування. Завдання таких словників – лексикографування культурно маркованих мовних одиниць. Інтерпретація змісту одиниць має лінгвальний складник та культурологічний коментар. Позамовна інформація доповнює лінгвальний компонент дефініції, розширює відомості саме про культурну семантику слова. Культурологічне представлення мовного знака допомагає глибше зрозуміти позначувану цим знаком реалію. Термінологічний словник розкриває зарубіжний та український лінгвокультурний простір. Зв'язок назв міст України – астіонімів з мотивувальними факторами є основним аспектом лексикографічної презентації власних назв у другому словнику. В. В. Котович, автор словника, поряд із термінами ойконім і астіонім ввела в науковий обіг терміни ойкокультуронім і астіокультуронім. У словнику подано вказівку на ойконімотворчий формант, першоджерела, що стали основою творення назви міста.

Ключові слова: лінгвокультурологія, лінгвокультурологічний словник, власна назва, астіонім, культурно марковане слово.

Джерела

ЗУЕ – Жайворонок В. В. Знаки української етнокультури: Словник-довідник. Київ: Довіра, 2006. 703 с.

НМУ – Котович В. В. Назви міст України: лінгвокультурологічний словник. Дрогобич, 2021. 472 с.

ТСК – Термінологічний словник з культурології. Авт.-укл. Н. Ю. Больша, Н. І. Єфімчук. Київ: МАУП, 2004. 144 с.

Література

Бондаренко А. Лінгвокультурологія: Навчально-методичний посібник. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2021. 197 с.

Венжинович Н. Ф. Фраземіка української літературної мови: когнітивний та лінгвокультурологічний аспекти: Автореф. дис. докт. філол. наук: спец. 10.02.01 – українська мова; Інститут української мови НАН України. Київ, 2018. 40 с.

Єрмоленко С. Я. Мінлива стійкість мовної картини світу. *Мовознавство*. 2009. № 3–4. С. 94–103.

Єрмоленко С. Я. Мовно-естетичні знаки української культури. Київ: Інститут української мови НАН України, 2009. 352 с.

Жайворонок В. В. Українська етнолінгвістика: Нариси. Київ: Довіра, 2007. 262 с.

Загнітко А. П., Богданова І. В. Лінгвокультурологія: навчальний посібник. 3 вид., перероб. і доп. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2017. 287 с.

Кононенко В. І. Мова у контексті культури. Київ-Івано-Франківськ: Вид-во «Плай», 2008. 390 с.

Котович В. В. Ойконімний простір України: ономастичний та лінгвокультурологічний аспекти: Дис. докт. філол. наук: спец. 10.02.01 – українська мова; Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка; Волинський національний університет імені Лесі Українки. Луцьк, 2020. 845 с.

Котович В. В. Ойконімний простір України: ономастичний та лінгвокультурологічний аспекти: Автореф. дис. докт. філол. наук: спец. 10.02.01 – українська мова. Луцьк, 2020. 40 с.

Маслова В. А. Лингвокультурология. Москва: Издательский центр «Академия», 2001. 208 с.

https://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Linguist/maslova/index.php

Мацько Л. І. Стилїстика й історія української літературної мови у лінгводидактичному полі підготовки українських філологів. *Вісник Львівського університету. Серія філологічна*. 2010. Вип. 50. С. 112–116.

Потапенко О. І., Потапенко Я. О., Кожуховська Л. П., Левченко Т. М., Чубань Т. В., Бурчик І. В. Українська лінгвокультурологія: навчальний посібник. Корсунь-Шевченківський: ФОП Гавришенко В. М, 2014. 350 с.

Селіванова О. О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми: Підручник. Полтава: Довкілля-К, 2008. 712 с.

Український правопис. Київ: Наукова думка, 2019. 392 с.